

*Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в
Україні*

- 1. Принципи зовнішньоекономічної діяльності України.*
- 2. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності України.*
- 3. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності.*
- 4. Систематизація методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.*

Основними принципами, на яких базується система зовнішньоекономічної діяльності в Україні, є такі:

1. Принцип суверенітету народу України.
2. Принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва.
3. Принцип рівності і недискримінації всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності перед законами України.
4. Принцип верховенства закону.
5. Принцип захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
6. Принцип еквівалентності обміну.

Серед основних видів ЗЕД виділяють:

1. Експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили.
2. Надання суб'єктами ЗЕД послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності.
3. Науково – виробнича кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності.
4. Міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами.
5. Кредитні та розрахункові операції між суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарської діяльності.
  6. Спільна підприємницька діяльність.
7. Підприємницька діяльність, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу – хау, торгових марок з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності.
8. Організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій та інших подібних заходів, що здійснюються суб'єктами ЗЕД.
  9. Товарообмінні (бартерні) операції.
  10. Орендні операції між суб'єктами ЗЕД.
11. Операції з придбання, продажу та обміну валюти.
12. Роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності тощо.

До основних суб'єктів ЗЕД відносяться:

1. Фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правоздатність і дієздатність і постійно проживають на території України.
2. Юридичні особи, зареєстровані в Україні і які мають постійне місцезнаходження в Україні.
3. Об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами, але які мають постійне місцезнаходження на території України.
4. Структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно з законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України.
5. Спільні підприємства за участі іноземних суб'єктів господарської діяльності, що зареєстровані в Україні.
6. Україна в особі її органів – місцеві органи влади і управління в особі створених ними зовнішньоекономічних організацій.
7. Інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Органи державного регулювання ЗЕД і їх компетенція

Верховна Рада України

- створення законодавчої бази;
- затвердження головних напрямів ЗЕД;
- розгляд, затвердження та зміна структури органів державного регулювання ЗЕД;
- висновок і ратифікація міжнародних договорів України;
- встановлення спеціальних правових режимів на території України;
- затвердження ставок і умов оподаткування, митного тарифу, митних зборів та митних процедур;
- затвердження списків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню або заборонені для експорту / імпорту.

Кабінет Міністрів України

- здійснює координацію зовнішньоекономічних зв'язків відповідно до прийнятого законодавства;
- затверджує нормативні акти управління з питань ЗЕД;
- проводить переговори та укладає міжнародні договори;
- забезпечує складання платіжного балансу;
- здійснює заходи щодо забезпечення раціонального використання коштів Державного валютного фонду України;
- забезпечує виконання рішень Ради безпеки ООН з питань ЗЕД.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

- забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики;
- здійснює контроль за державними суб'єктами ЗЕД;
- координує роботу торгових представництв України в іноземних державах;
- проводить антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування у порядку, визначеному законами України.

Органи державного регулювання ЗЕД і їх компетенція

Національний банк України

- реалізує валютну політику держави;
- регулює курс національної валюти;
- здійснює облік і розрахунки за наданими і одержаними державними кредитами і позиками;
- здійснює збереження і використання золотовалютного резерву України;
- представляє інтереси держави у відносинах із центральними банками інших країн;
- видає ліцензії на здійснення комерційними банками операцій в іноземній валюті;
- забезпечує гарантії за кредитами, що надаються суб'єктам ЗЕД іноземними банками та іншими міжнародними організаціями під заставу Державного валютного фонду чи іншого державного майна України.

Державна митна служба України

- здійснює митний контроль на території України;
- затверджує акти з питань митної політики держави.

Антимонопольний комітет

- здійснює контроль за дотриманням суб'єктами ЗЕД антимонопольного законодавства.

Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі

- здійснює оперативне державне регулювання ЗЕД;
- приймає рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань;
- здійснює заходи нетарифного регулювання ЗЕД.

Органи недержавного регулювання ЗЕД

Товарні біржі

Валютні біржі

Торгово-промислові палати України

Органи місцевого управління ЗЕД здійснюють реєстрацію суб'єктів ЗЕД та контролюють функціонування суб'єктів ЗЕД на регіональному рівні.

Протекціонізм — це вид економічної політики, який спрямований на підтримку та розвиток вітчизняних виробників товарів і послуг, шляхом державної допомоги та зниження впливу зовнішніх конкурентних викликів.

Митний тариф – це систематизований перелік ставок мита.

Контингування – обмеження експорту та імпорту товарів певною кількістю або сумою на встановлений період часу.

Ліцензування - регулювання ЗЕД через дозвільні документи, видані урядом на право експорту (імпорту) товару в певних кількостях на певний період часу

Торговельно – політичні засоби розширеного експорту товарів:

- Кредитування експорту в різних формах із метою розширення збуту товарів.
- Продаж товарів на експорт за цінами нижчими, ніж ціни, установлені конкуруючими монополіями, і нижчими, ніж світові ціни, у підсумку – за демпінговими цінами

Антимонопольне регулювання – це система забезпечення цілеспрямованого впливу інститутів держави на процеси конкуренції шляхом узгодження заходів та послідовного використання інструментів і механізмів координації, організації, упорядкування конкурентних відносин, забезпечення дотримання законів, відстоювання національних інтересів

Антидемпінгове регулювання - заборона необґрунтованого зменшення ціни нижче рівня світової

Топ-10 товарних позицій з експорту, I квартал 2023 року, \$ млн

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ У 2021 РОЦІ*

Недорогоцінні метали та вироби з них

Продукти рослинного походження

Мінеральні продукти

Жири та олії тваринного або рослинного походження

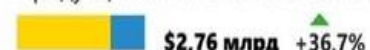
Механічне, електро-обладнання, машини та механізми

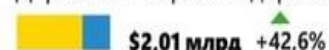
Готові харчові продукти

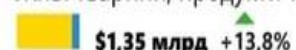
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості

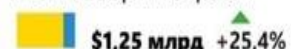
Деревина і вироби з деревини

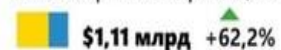
Живі тварини, продукти тваринного походження

Різні товари і вироби

Полімерні матеріали, пластмаси та каучук

● 2020 ● 2021

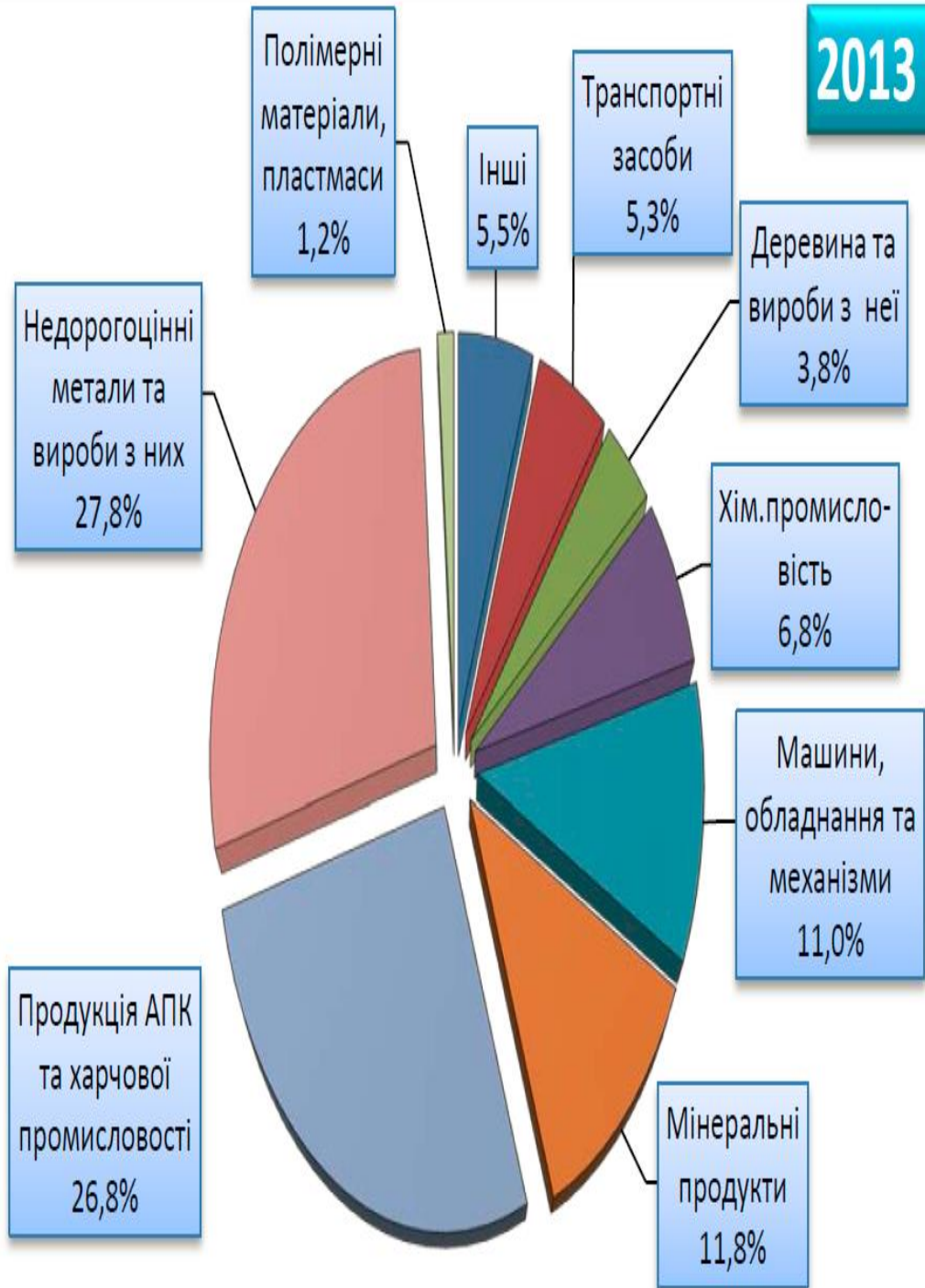
Загальна вартість експорту у 2021:

\$68,24 млрд

+38,7%
росту

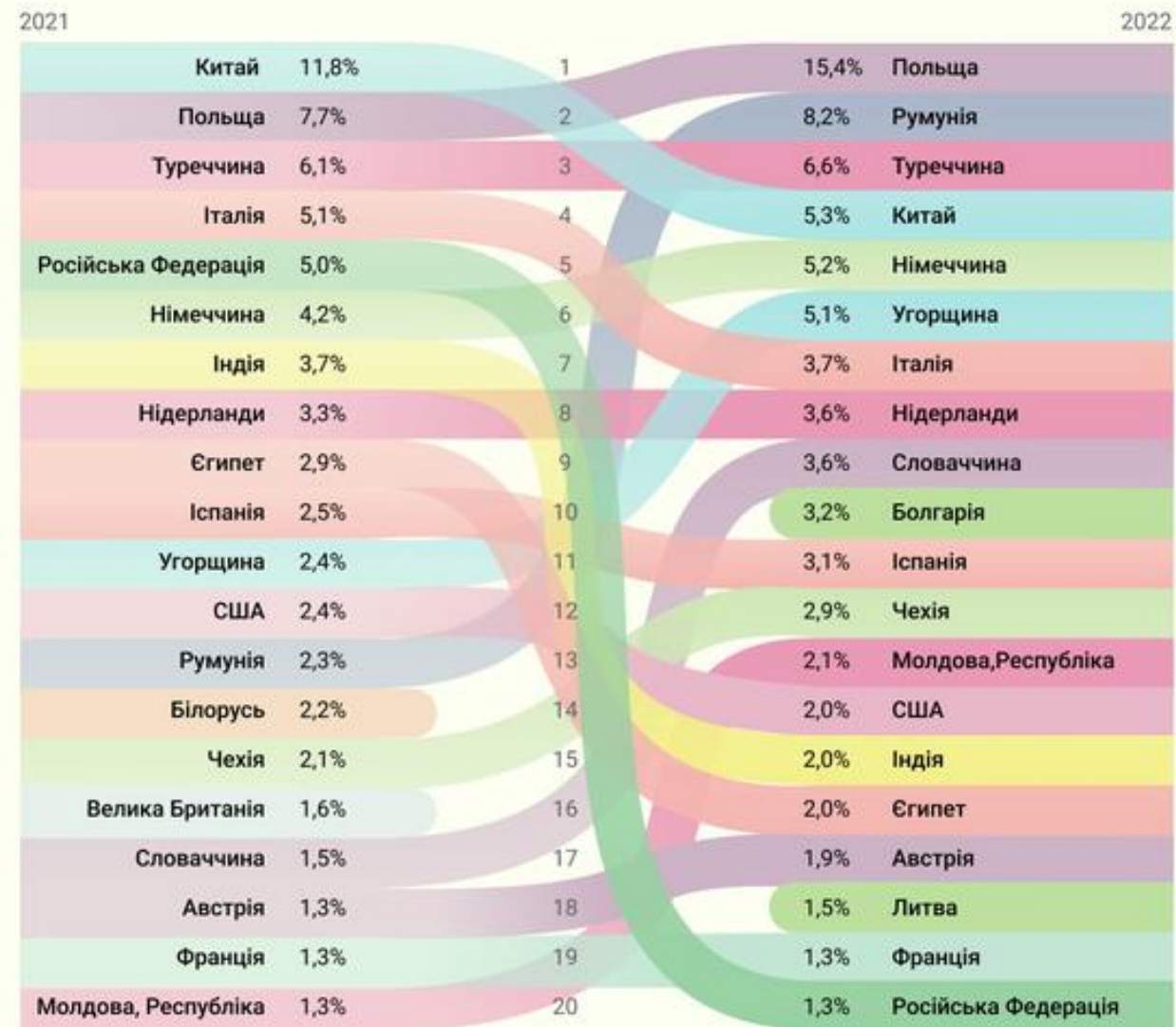
* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя, частини Донецької та Луганської областей

2013 рік

Зміна лідерів експорту з України

торгові партнери за часткою товарного експорту, %, 2021 р. vs 10 місяців 2022 р.

Дані: Державна митна служба України
Аналітика: YouControl

YOU
CONTROL

Структура експорту української агропродукції

2021

2022

2023*

- Зернові культури
- Рослинні олії
- Олійні культури

- Макуха, висівки
- М'ясо
- Молоко, яйця, мед

- Тютюнові вироби
- Цукор
- Інші

*січень-жовтень 2023 року

Джерело: Державна служба статистики України, оцінка УКАБ

Код та найменування	2022				2023				Змін до попереднього періоду		
	Товарообіг	Експорт	Імпорт	Сальдо	Товарообіг	Експорт	Імпорт	Сальдо	Товарообіг	Експорт	Імпорт
Всього	47 939	22 648	25 291	-2 642	49 841	19 407	30 434	-11 027	4%	-14%	20%
1-24 Продовольчі товари та с/г продукція	12 822	10 060	2 762	7 298	15 229	11 761	3 468	8 293	19%	17%	26%
25-26 Мінеральні продукти	2 522	2 361	161	2 200	1 110	986	124	862	-56%	-58%	-23%
27 Паливно-енергетичні товари	6 869	431	6 438	-6 007	6 075	236	5 838	-5 602	-12%	-45%	-9%
28-40 Продукція хімічної промисловості, каучук	5 650	1 042	4 608	-3 566	6 101	597	5 504	-4 906	8%	-43%	19%
41-43 Шкіросировина, хутро, та вироби з них	168	65	103	-38	172	46	126	-79	2%	-29%	22%
44-49 Деревина та целюлозно-паперові вироби	1 576	1 160	416	743	1 431	941	490	452	-9%	-19%	18%
50-67 Текстиль, текстильні вироби, взуття	1 660	447	1 212	-765	1 607	238	1 369	-1 132	-3%	-47%	13%
68-70 Вироби із каміння, скла, кераміка	412	174	238	-64	460	150	310	-160	12%	-14%	30%
72-83 Метали та вироби з них	5 115	4 004	1 111	2 893	3 592	2 116	1 476	641	-30%	-47%	33%
84-90 Машини, устаткування та транспорт	9 378	2 356	7 022	-4 667	10 545	1 660	8 885	-7 225	12%	-30%	27%
Інші товари	1 767	549	1 218	-669	3 518	674	2 844	-2 170	99%	23%	134%

Товарна структура імпорту в Україну

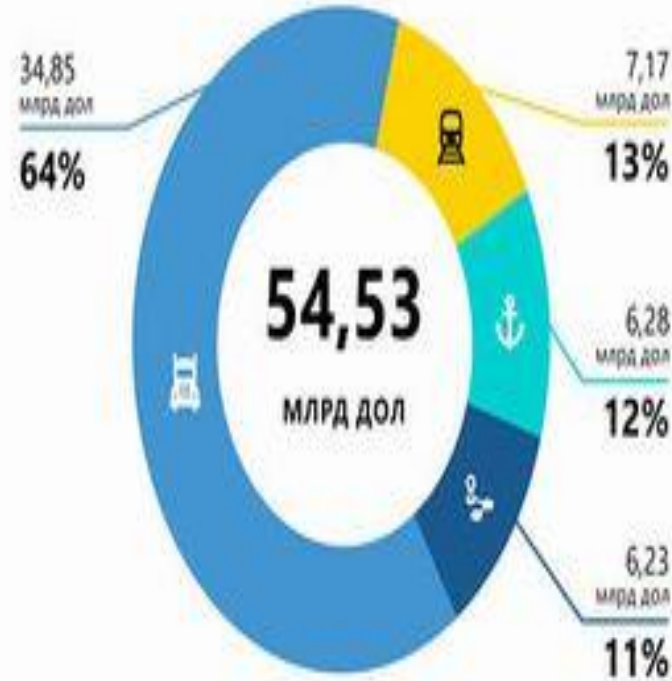
за категорією продукції впродовж 10 місяців 2022 р, %

	1	Нафта та нафтопродукти	15,6%
	2	Автомобілі легкові та інші моторні засоби	5,8%
	3	Гази нафтові	4,1%
	4	Інші товари	3,7%
	5	Лікарські засоби	2,9%
	6	Вугілля кам'яне, антрацит	2,6%
	7	Телефони	1,8%
	8	Інсектициди, гербіциди, дезінфекційні засоби	1,8%
	9	Трактори	1,4%
	10	Комп'ютерна техніка	1,0%
	11	Проводи ізольовані, кабелі	0,9%
	12	Добрива (калійні, фосфорні тощо)	0,9%
	13	Нафта та нафтопродукти сирі	0,8%
	14	Частини та пристрої транспортних засобів	0,7%
	15	Шини та покришки	0,7%
	16	Прокат плоский	0,7%
	17	Моторні вантажні транспортні засоби	0,7%
	18	Добрива мінеральні або хімічні, азотні	0,7%
	19	Продукти для годівлі тварин	0,6%
	20	Полімери етилену	0,6%

СТРУКТУРА ІМПОРТУ

ЗА 2022 РІК

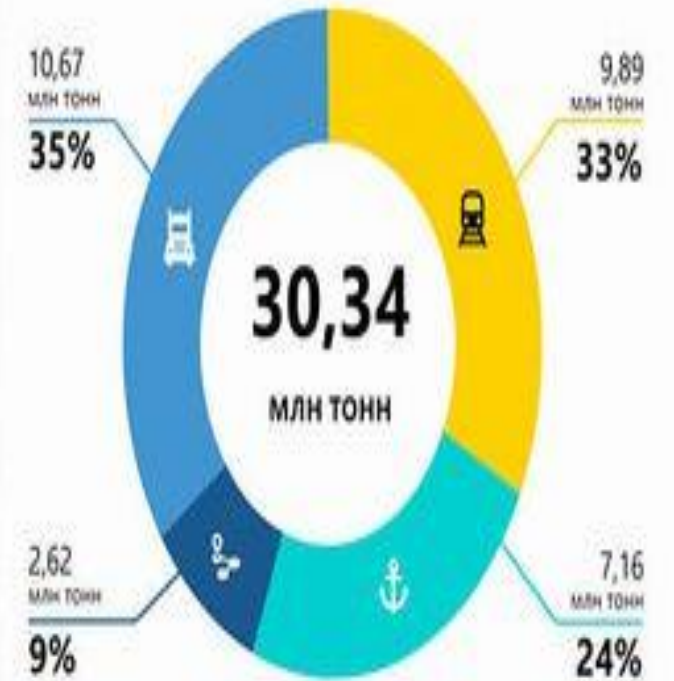
ЗА ВАРТІСТЮ

Автомобільний транспорт

Залізничний транспорт

ЗА ОБСЯГОМ

Морський транспорт

Інші види транспорту

Правові режими у сфері ЗЕД

Справедливий (недискримінаційний)

Режим найбільшого сприяння

Національний режим

Спеціальний правовий режим

Справедливий, або недискримінаційний. Посилання на цей стандарт означає нагадування про недопущення в конкретній ситуації несправедливості.

Режим найбільшого сприяння – це свого роду норма прикордонного режиму, однаково важлива як для торгівлі, так і для інвестицій при допуску товарів чи інвестицій в країну. Режим, який надається третій державі, автоматично поширюється і на державу, якій початково був наданий режим найбільшого сприяння.

Національний режим. Відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування», прийнятого 19 березня 1996 р. (зміни від 31.05.1016 р.), для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності. Тобто іноземні суб'єкти ЗЕД мають такі ж права і обов'язки, як і національні.

Спеціальний правовий режим може вводитися в спеціальних економічних зонах різного типу. Тобто лише на певній території можуть застосовуватися окремі правові норми. Це, у більшості випадків, пільгові режими щодо окремих економічних ситуацій.

A close-up photograph of two people shaking hands in a professional setting. The person on the left is wearing a light-colored sleeve, and the person on the right is wearing a dark blue suit sleeve. The background is blurred, showing other people in business attire. In the bottom left corner, there is text in blue and yellow.

**ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!
ДО ЗУСТРІЧІ)**